

Ministerie van Economische Zaken
DG Energie, Telecom en Mededinging, Directie Energie en Omgeving
t.a.v. mw. K. Kaya
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Warffum, 16 augustus 2017.

Betreft: Zienswijze
Uw kenmerk: E/Ep/UM/4078265

ZIENSWIJZE ONTWERPBESLUIT OMGEVINGSVERGUNNING INRICHTING WARFFUM

Excellentie,

Op 29 juni 2017 heeft u een voorgenomen Ontwerpbesluit Omgevingsvergunning voor de Inrichting Warffum vastgesteld (verder **Ontwerpbesluit** genoemd). Het Ontwerpbesluit lag vanaf vrijdag 7 juli 2017 zes weken ter inzage in het Gemeentehuis van Eemsmond. Tot en met 17 augustus 2017 konden daarop zienswijzen worden ingebracht.

Ondergetekenden, burgers uit Warffum en omstreken, hebben grote zorgen over de gaswinning in het Warffumer Gasveld, dat zich onder het dorp uitstrekt. Er wordt weliswaar geboord vanuit een NAM-locatie ten noorden van het dorp, maar de boorinstallaties gaan onder het wierdedorp door. Vanuit het Warffumer Gasveld zijn door het KNMI al twee aardbevingen geregistreerd. Bovendien is er sprake van bodemdaling, die volgens het Winningsplan Warffum kan oplopen tot 22 centimeter. In gesprekken met omwonenden heeft de NAM gezegd dat dat plaatselijk ook meer dan dertig centimeter kan worden. Het Warffumer Gasveld ligt zo dicht bij het grote Groninger Gasveld dat bevingen vandaaruit mogelijk extra gevolgen kunnen hebben boven het kleine gasveld. We dringen aan op onderzoek naar dit aspect. In ieder geval is er opvallend veel mijnbouwschade in Warffum. Met name in de dorpskern op de 2500 jaar oude wierde en op de kwelderwal ten noorden van de dorpskern is dat vrijwel huis-aan-huis.

Ondergetekenden roepen op het laatste miljard kuub aardgas in het Warffumer Gasveld niet te winnen om verdere problemen te voorkomen. We maken bezwaar tegen het Ontwerpbesluit en dienen hierbij een zienswijze in. Het gaat hier weliswaar "slechts" om een actualisering van een

bestaande Omgevingsvergunning uit 2005, maar er wordt in het Ontwerpbesluit onvoldoende rekening gehouden met voortschrijdend inzicht door nieuw onderzoek, met een veranderde beleving van de gaswinning door de bevolking en met de maatschappelijke commotie als gevolg van gaswinning en aardbevingen. Sinds 2005 is de situatie compleet veranderd, met name sinds de aardbeving in Huizinge op 16 augustus 2012. Ook daarna zijn we alweer vele bevingen verder.

Onze bezwaren kunnen als volgt worden omschreven:

1 - De informatie vanuit Economische Zaken en de NAM aan de inwoners van Warffum en omgeving over de aardgaslocatie ten noorden van het dorp is sinds jaar en dag zwaar onder de maat. Een Open Dag van de NAM werd in april jl. op korte termijn geannuleerd, omdat de NAM vreesde dat de opkomst te groot zou worden. Informatie over aardgaswinning in Warffum is niet openbaar of zeer moeilijk vindbaar. Ook lokale en provinciale overheid blijken bij navraag niet goed geïnformeerd. Het wordt ook nu uit de stukken niet duidelijk wat er precies aan de hand is. Hoe lang wordt er al continu aardgas gewonnen op de locatie in Warffum? Gebeurt dat nu nog steeds? We vragen ons af in welke tijdspanne de NAM het laatste miljard kubieke meter aardgas uit het Warffumer Gasveld wil winnen. Overigens valt ons op dat er geen eenduidige benaming wordt gehanteerd voor de "inrichting Warffum", zoals de locatie in het huidige Ontwerpbesluit wordt genoemd. Dat is onhelder en verwarrend.

2 - Wij zijn van mening dat de Omgevingsvergunning niet geactualiseerd mag worden voordat absoluut duidelijk is dat er geen verdere materiële en/of immateriële schade als gevolg van bodembeweging en/of bodemdaling door de gaswinning in Warffum zal ontstaan. Er wordt in het Ontwerpbesluit voorbijgegaan aan het risico op mijnbouwschade. U bent gehouden daar acht op te slaan en de belangen en de veiligheid van de Warffumers mee te laten wegen op grond van de Algemene Wet Bestuursrecht én artikel 1.1 lid 2 Wabo jo. art. 1.1 van de wet milieubeheer (onder gevolgen voor het milieu worden in ieder geval verstaan gevolgen voor het fysieke milieu, gezien vanuit het belang van de bescherming van mensen, dieren, planten en goederen, van water, bodem en lucht en van landschappelijke, natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische waarden en van de beheersing van het klimaat, alsmede van de relaties daartussen).

3 - Ons valt op dat enkele door u gebruikte onderzoeken uit een te ver verleden stammen. We noemen u één voorbeeld: *Bijlage 4: Bodemrisicoanalyse Locatie Warffum* draagt de datum 16 mei 2016, maar is gebaseerd op een bezoek aan de locatie Warffum door de onderzoekers van Arcadis op 3 december 2013. In een tijd dat snelle wijzigingen in het aardgasdossier grote maatschappelijke zorgen en commotie hebben veroorzaakt is zo'n lange tussenperiode niet verdedigbaar.

4 - Het Ontwerpbesluit rept niet over risico's voor de mens en voor gebouwen. Wij wijzen er op dat in het verleden vanuit het Warffumer Gasveld al twee lichte aardgasbevingen zijn ontstaan. Herhaling is niet uit te sluiten. Bovendien is niet onderzocht of de nabijheid van het grote Groninger Gasveld een verklaring vormt voor de relatief grote schade door de gaswinning in het dorp Warffum boven het kleine gasveld. Het advies van de Inspecteur-generaal der Mijnen, dat wordt vermeld in het Ontwerpbesluit, ligt niet ter inzage op het gemeentehuis van Eemsmond. We kennen de inhoud dus niet en kunnen niet beoordelen wat u ermee heeft gedaan. Het risico op mijnbouwschade is mogelijk, of zelfs waarschijnlijk, groter doordat er sprake is van restexploitatie van het Warffumer Gasveld, waarbij mogelijk compressoren worden ingezet. We dringen aan op onderzoek naar de gevolgen hiervan voor omwonenden en milieu, voordat verdere gaswinning aan de orde is.

5 - Er bestaan grote zorgen bij de bewoners van Warffum over de gevolgen van de gaswinning. Er is al veel materiële schade aan gebouwen met waardevermindering van onroerend goed tot gevolg. Er is ook veel immateriële schade. Bij gezondheidsdiensten en verzekeraars wordt in toenemende mate geklaagd over fysieke en mentale klachten als gevolg van de aardbevingsproblematiek.

6 - Warffum is grotendeels op een 2500 jaar oude wierde gebouwd. De dorpskern valt door veel oude gebouwen (waaronder veel rijksmonumenten) onder Beschermd Dorpsgezicht. In de historische dorpskern bestaat vrijwel huis-aan-huis mijnbouwschade. Ook rond het dorp is de schade opvallend groot. Voor de oude kwelderwal van Ranum tot Uithuizen geldt hetzelfde als voor de wierde: relatief veel schade. Onderzoek naar de specifieke gevolgen van gaswinning voor bewoning op cultuurhistorische wierden is nog niet afgerond. Het lijkt ons beter de resultaten daarvan af te wachten.

7 - Zeedijken op circa tweeënhalve kilometer ten noorden van Warffum lopen het risico op schade en verzwakking door de bodembewegingen en de bodemdaling als gevolg van aardgaswinning. De kuststrook, waartoe Warffum behoort is overigens uitgeroepen tot Werelderfgoed Waddenzee, waarvan u in internationaal verband het unieke karakter belijdt, maar dat u door gaswinning toe te staan ernstig schaadt.

8 - In een bijlage bij het Ontwerpbesluit wordt de geluidsoverlast genoemd. Ondanks het feit dat er controles in het vooruitzicht worden gesteld blijft het onzeker of bij het volledig uitputten of leeghalen van het Warffumer Gasveld geen wijzigingen in de geluidsbelasting ontstaan, zoals ook bij andere NAM-locaties door de inzet van ander materieel het geval is of is geweest. In het akoestisch

onderzoek worden berekeningen gebruikt voor toekomstige geluidsverwachtingen zonder dat duidelijk is welke methoden de NAM gaat hanteren om het laatste gas uit het Warffumer Gasveld te halen. Wij vragen om zekerheid na voorafgaand, onafhankelijk onderzoek, dus niet tijdens de verdere exploitatie van het Warffumer Gasveld en niet door vergunninghouder NAM.

9 - Wij missen in de hele procedure tot nu toe een Milieueffect Rapportage (MER), waarin alle milieugevolgen van de NAM-locatie Warffum in beeld worden gebracht: van bodem- en oppervlaktewater, lucht, afvalstoffen, gevaarlijke stoffen en geluid tot duisternis, lichtvervuiling en energie. Overigens is een MER verplicht bij winning van minimaal 500.000 kubieke meter aardgas per dag op de winlocatie. In de afgelopen tien jaar is dagelijks gemiddeld ruim één miljoen kubieke meter aardgas gewonnen in Warffum. Reden om geen verdere gaswinning te plegen zonder MER.

Conclusie

Wij verzoeken u om het voorgenomen Ontwerpbesluit niet om te zetten in een definitief besluit. De aardgaswinning heeft al te grote gevolgen gehad voor de bevolking van Warffum en Noord-Groningen. De mensenrechtencommissie van de Verenigde Naties heeft de Nederlandse staat onlangs geboden maatregelen te nemen om de fysieke veiligheid en de mentale gezondheid te waarborgen van de mensen die gehuisvest zijn in het Groningse gebied waar gas wordt gewonnen. Ook moet de veiligheid van hun woningen worden gegarandeerd en moet de overheid gepaste compensatie bieden voor slachtoffers en toekomstige schade voorkomen. We dringen er bij u op aan in de geest van de uitspraken van de VN-mensenrechtencommissie te handelen, de gaswinning in Warffum te stoppen en uw instemming met de Omgevingsvergunning te weigeren. Warffum eist nu veiligheid, schadeloosstelling en rust.

In afwachting van uw definitieve besluit en berichtgeving,

Hoogachtend,

Bijlage: lijst met natuurlijke personen